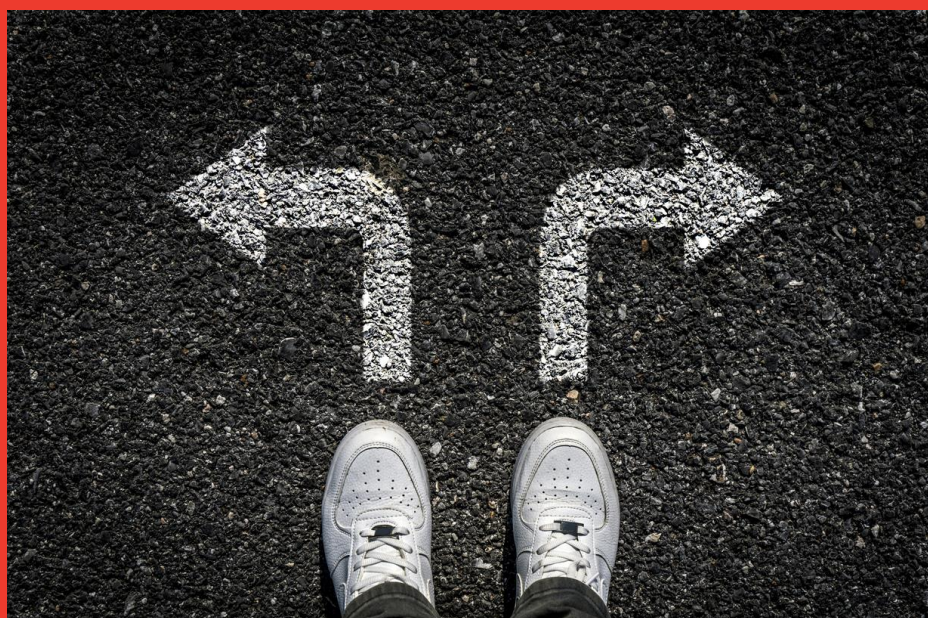

FORÆLDRES OG UNGES HOLDNINGER TIL VALG AF UNGDOMSUDDANNELSE

Udarbejdet af
Emma Wæge, konsulent
Josefine Kjær, økonom

Februar 2024

Tænk tanken DEA
Fiolstræde 44
1171 København K
www.dea.nu

Indhold

Baggrund	6
Hovedkonklusioner	9
Implikationer	11
Både forældre og elever foretrækker gymnasiet frem for erhvervsuddannelser	13
Information om erhvervsuddannelserne gør ikke, at elever får mere lyst til at læse én	18
Data og metode	23
Litteraturliste	26
Bilag	28

01

Baggrund

Baggrund

I dag vælger 70 pct. af udskolings eleverne den gymnasiale vej, mens omkring 20 pct. vælger en erhvervsuddannelse. Tallene har ikke ændret sig de sidste ti år, jf. figur 1, og det er, på trods af at der siden 2014 har været en politisk målsætning om, at mindst 30 pct. af de unge skal vælge en erhvervsuddannelse direkte efter 9. og 10. klasse i 2025 (BUVM, 2014). Det er problematisk, at der ikke er flere, der vælger en erhvervsuddannelse, fordi vi med stor sandsynlighed kommer til at mangle mange faglærte i fremtiden til fx den grønne omstilling og ældrepleje. Bl.a. forventer Arbejderbevægelsens Erhvervsråd (2021), at vi i 2030 kommer til at mangle 99.000 faglærte. Samtidig er der en stor del af de unge, der vælger en gymnasial uddannelse, som ikke trives på uddannelsen (EVA, 2021), og som fem år efter at de er færdige med en gymnasial uddannelse, ikke er i gang med eller har afsluttet en erhvervskompetencegivende uddannelse (Arbejderbevægelsens Erhvervsråd, 2023).

De seneste syv år er knap 100 indsatser blevet igangsat med det formål at rekruttere grundskoleelever til erhvervsuddannelserne via fx brobygningsforløb, information om erhvervsuddannelserne og brug af rollemødder (Tænketanken DEA, 2022). På trods af denne massive indsats for at vise de unge mulighederne i en erhvervsuddannelse og for at stoppe det, der i den offentlige debat bliver kaldt "uddannelsessnobberi" – en henvisning til, at det er mere prestigefyldt at gå i gymnasiet og tage en akademisk uddannelse, end det er at tage en erhvervsuddannelse – er det altså ikke lykkedes at få flere unge til at vælge en erhvervsuddannelse efter 9. og 10. klasse. Senest har regeringen i august 2023 givet en stor økonomisk indsprøjtning til erhvervsuddannelserne. Pengene skal bl.a. gå til et kvalitetsløft af uddannelserne, dels for at få flere til at vælge en erhvervsuddannelse, og dels for at færre falder fra undervejs. Derudover har regeringen med sit folkeskoleudspil (2023) foreslået en række initiativer, bl.a. juniormesterlære og flere praktiske fag i udskolingen.

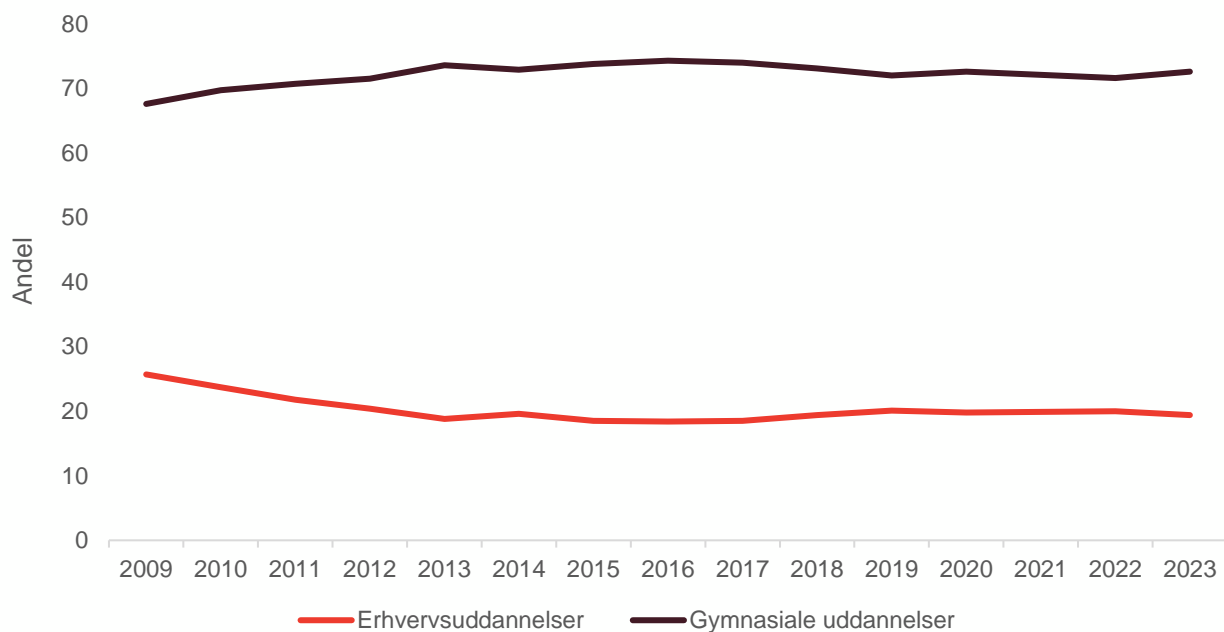
Vi ved fra tidligere undersøgelser at forældrene spiller en meget stor rolle, når det kommer til unges valg af ungdomsuddannelse. En spørgeskemaundersøgelse gennemført af EVA (2019) finder bl.a., at 70 pct. af de unge i 9. klasse vurderer, at deres forældre i nogen eller høj grad har betydning for deres beslutning om, hvad de skal efter 9. klasse. Forældrene inspirerer, er sparringspartnere og er – både ubevidst og bevidst – med til at påvirke de unges uddannelsesvalg. I en anden undersøgelse af EVA (2018) beskriver flere elever, at deres forældres forventninger bidrager til, at uddannelsesvalget er forbundet med pres, og mange oplever, at deres forældre forventer, at de vælger en gymnasial uddannelse. I forlængelse heraf har VIVE (2019) fundet, at selv om de unge ikke oplever, at deres forældre stiller deciderede krav, foretrækker de visse uddannelser frem for andre.

Når det er svært at få flere unge til at vælge en erhvervsuddannelse direkte efter folkeskolen, og forældrene bliver tilskrevet en afgørende rolle i forbindelse med de unges uddannelsesvalg, er det vigtigt at undersøge, hvor villige forældre er til at anbefale hhv. de gymnasiale uddannelser og erhvervsuddannelserne til deres børn. Er det først og fremmest de unge, der ikke vil læse en erhvervsuddannelse, eller er det deres forældre, der foretrækker gymnasiet?

I denne analyse undersøger vi forældres og børns holdninger til valg af ungdomsuddannelse. Vi undersøger bl.a., om de oplever, at de ved nok om ungdomsuddannelserne til at vælge en uddannelse, og om positiv information om erhvervsuddannelserne kan påvirke, i hvor høj grad de unge og forældrene kan forestille sig hhv. at vælge og at anbefale en erhvervsuddannelse.

Notatet baserer sig på en spørgeskemaundersøgelse blandt 5.100 elever i 9. klasse og 8.000 forældre til elever i 9. klasse, gennemført af Danmarks Statistik for DEA i 2023.

Figur 1 // Ansøgere til ungdomsuddannelser efter 9. og 10. klasse

Kilde: Styrelsen for It og Læring, Uddannelsesstatistik

Anm.: Indeholder kun 1.-prioritetsansøgninger for elever, der søger en ungdomsuddannelse direkte fra 9. eller 10. klasse.

02

Hovedkonklusioner

Hovedkonklusioner

- Forældre er mere villige til at anbefale en erhvervsuddannelse til deres barn, end elever er villige til at starte på en erhvervsuddannelse. 24 pct. af forældrene vil i høj grad anbefale en erhvervsuddannelse til deres barn i 9. klasse. Kun 17 pct. af eleverne i 9. klasse kan i høj grad forestille sig at starte på en erhvervsuddannelse. Forældrene er også i højere grad tilbøjelige til at anbefale en erhvervsuddannelse til deres barn, hvis de har en søn – 30 pct. – ift. hvis de har en datter – 18 pct.
- Faglærte forældre er mere villige – tre ud af ti – til at anbefale en erhvervsuddannelse til deres barn, end forældre med en kandidatuddannelse – en ud af ti – er. Til gengæld er der flere faglærte forældre, der i høj grad kan forestille sig at anbefale en gymnasial uddannelse til deres barn (41 pct.), end faglærte forældre, der i høj grad kan forestille sig at anbefale en erhvervsuddannelse (34 pct.).
- Der er også forskel på, hvor mange elever der kan forestille sig at starte på en erhvervsuddannelse, alt efter hvor de er vokset op. Elever, der bor i Nordjylland, kan i højere grad forestille sig at starte på en erhvervsuddannelse end elever i Region Hovedstaden, når vi sammenligner elever, der har forældre med samme uddannelsesniveau.
- De fleste elever i 9. klasse får ikke mere lyst til at læse en erhvervsuddannelse, hvis vi giver dem relevant, men positiv, information om erhvervsuddannelserne – fx om elevernes sociale trivsel.

03

Implikationer

Implikationer

Blandt forældre til børn i 9. klasse er der en langt større villighed til at anbefale en gymnasial uddannelse end en erhvervsuddannelse. Det gælder både forældre, der selv har en erhvervsuddannelse, og – i endnu højere grad – forældre med en kandidatuddannelse. Så ifølge vores undersøgelse er det ikke kun de unge, der foretrækker en gymnasial uddannelse frem for en erhvervsuddannelse. Det gør deres forældre også – og især forældre til piger.

En undersøgelse af Institut for Menneskerettigheder (2024) viser, at hver syvende kvinde på erhvervsuddannelserne har oplevet uønsket seksuel opmærksomhed. Fortællinger som denne kan være med til at forklare, hvorfor forældre i højere grad anbefaler erhvervsuddannelser til deres sønner ift. deres døtre. En anden årsag kan være, at forældre i højere grad anbefaler erhvervsuddannelser til deres barn, hvis barnet har et lavt karaktergennemsnit. Og da drenge i gennemsnit får lavere karakterer i grundskolen end piger, vil det kunne føre til, at flere drenge end piger bliver anbefalet at starte på en erhvervsuddannelse.

Når det kommer til de unge selv, kan en årsag til, at mange fravælger erhvervsuddannelserne, være, at de unge og deres forældre ikke ved nok om erhvervsuddannelserne ift. de gymnasiale uddannelser. De gymnasiale uddannelser minder om fagene i udskolingen, og det er umiddelbart nemmere at danne sig et overblik over de tre store gymnasiale uddannelser, STX, HHX og HTX, og deres fagretninger end erhvervsuddannelserne, der tæller over 100 uddannelser. Men ifølge vores undersøgelse oplever danske unge og deres forældre generelt ikke at mangle viden om ungdomsuddannelserne.

Og derfor er det heller ikke overraskende, at det *ikke* ser ud til at betyde noget for de unges svar ift. deres tilbøjelighed til at ville vælge en erhvervsuddannelse, hvis de forinden er blevet præsenteret for noget information om netop disse uddannelser. Og det gælder information om såvel studiemiljø, videreuddannelsesmuligheder og løn.

Der er imidlertid en række forbehold, der er vigtige, før vi kan afskrive betydningen af at give de unge information om erhvervsuddannelserne. For det første har vi givet dem en "generel" information, og ikke specifik information om de enkelte erhvervsuddannelser. Vi kan derfor ikke, på baggrund af vores undersøgelse, konkludere, at målrettet information om specifikke erhvervsuddannelser vil kunne påvirke de unges uddannelsesvalg. Vi kan heller ikke sige, om gentagelser vil kunne virke – fx hvis man fik ændret 'narrativet' om erhvervsuddannelserne gennem gentagne positive fortællinger.

Derudover kan det også være, at information kan påvirke andre elever end dem, der går i 9. klasse. Fx kan det være, at information som den, vi giver dem, påvirker elever, der er yngre (og som ikke allerede har valgt uddannelse) eller unge, der har afsluttet gymnasiet, men som ikke ved, om de har lyst til at læse videre på en videregående uddannelse. Det kan derfor være relevant at undersøge, om information kan øge attraktiviteten og højne søgetallene blandt andre grupper – fx gymnasieelever, der er færdige, men som ikke har påbegyndt videre uddannelse.

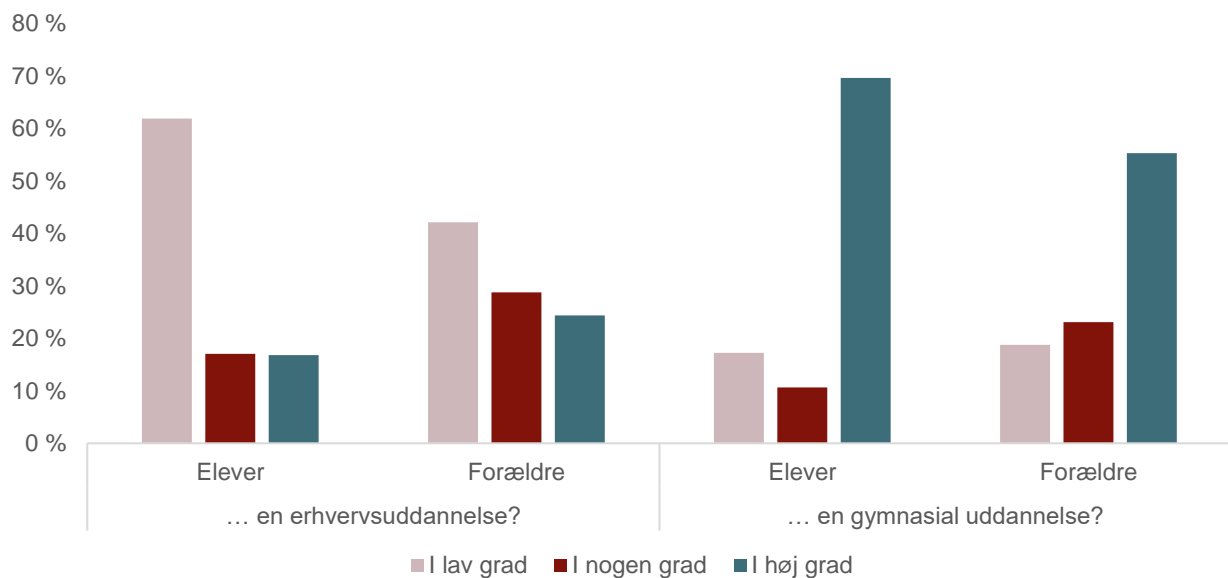
04

**Både elever og forældre
foretrækker gymnasiet frem for en
erhvervsuddannelse**

Både forældre og elever foretrækker gymnasiet frem for en erhvervsuddannelse

Elever i 9. klasse kan i mindre grad forestille sig at starte på en erhvervsuddannelse, end forældre til børn i 9. klasse kan forestille sig at anbefale en erhvervsuddannelse, jf. figur 2. Hver fjerde forælder (24 pct.) kan i høj grad forestille sig at anbefale en erhvervsuddannelse til deres barn, mens kun 17 pct. af eleverne i høj grad kan forestille sig at starte på en erhvervsuddannelse. Til sammenligning kan omkring hver anden forælder (55 pct.) forestille sig at anbefale en gymnasial uddannelse til vedkommendes barn mod syv ud af ti elever (70 pct.), der i høj grad kan forestille sig at starte på en gymnasial uddannelse. Denne andel af elever svarer nogenlunde til samme andel, som er startet på en gymnasial uddannelse i de seneste år, jf. figur 11.

Figur 2 // I hvilken grad kan du forestille dig at starte på/anbefale ...

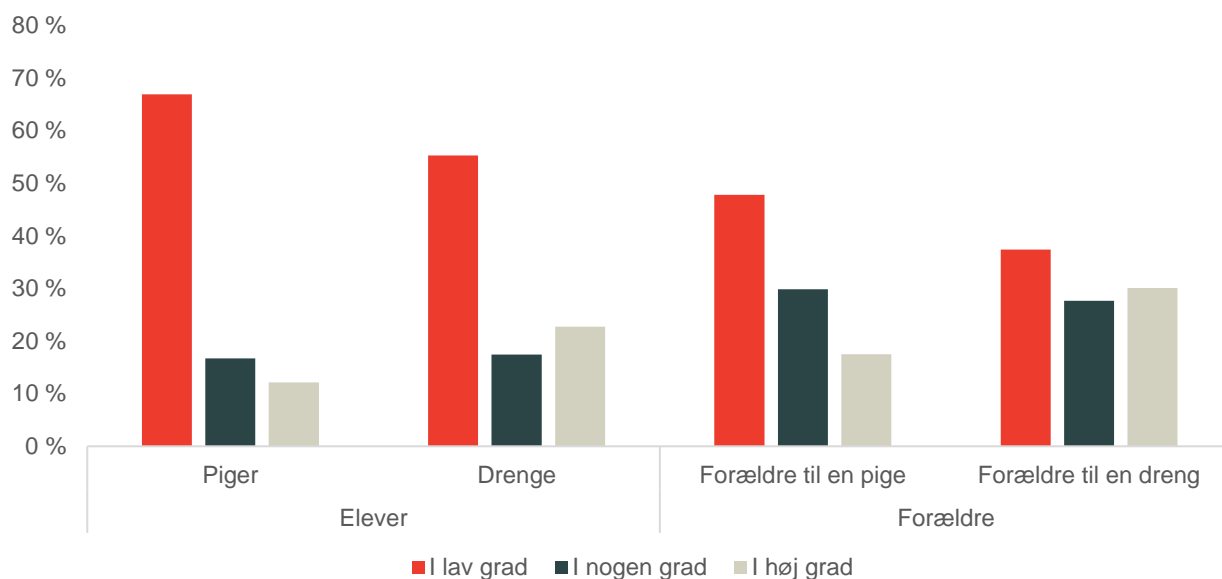
Kilde: egne beregninger på baggrund af registerdata fra Danmarks Statistik og en spørgeskemaundersøgelse af DST Survey for DEA
Anm.: N = 4.705 elever og 7.706 forældre. Datagrundlaget dækker alle besvarelser. For knap 40 pct. af besvarelserne er der et familiematch, hvor både den unge og en af den unges forældre har udfyldt spørgeskemaet.

Flere drenge end piger vælger i dag en erhvervsuddannelse². Og mange flere drenge end piger overvejer at starte på en erhvervsuddannelse i vores besvarelser: 23 pct. af drengene svarer, at de i høj grad kan forestille sig at starte på en erhvervsuddannelse, jf. figur 3. Det samme gælder kun 12 pct. af pigerne. Der er også en klar kønsforskel ift., hvem forældrene anbefaler en erhvervsuddannelse til. 30 pct. af forældrene vil i høj grad anbefale en erhvervsuddannelse til deres barn, hvis de har en søn. Det samme gælder kun for 18 pct. af forældrene, der har en pige.

¹ Se baggrund.

² I 2022 var 57 pct. af dem, der startede på en erhvervsuddannelse, mænd (Danmarks Statistik, 2023).

Figur 3 // I hvilken grad kan du forestille dig at starte på/anbefale en erhvervsuddannelse? Fordelt efter elevens køn

Kilde: egne beregninger på baggrund af registerdata fra Danmarks Statistik og en spørgeskemaundersøgelse af DST Survey for DEA
Anm.: N = 4.705 elever og 7.548 forældre. Ift. forældrene ser vi på det køn, som deres barn i 9. klasse har. Forældrene frasorteres, hvis de har flere børn med forskellige køn i 9. klasse.

Både faglærte forældre og forældre med en kandidatuddannelse anbefaler i højere grad en gymnasial uddannelse end en erhvervsuddannelse

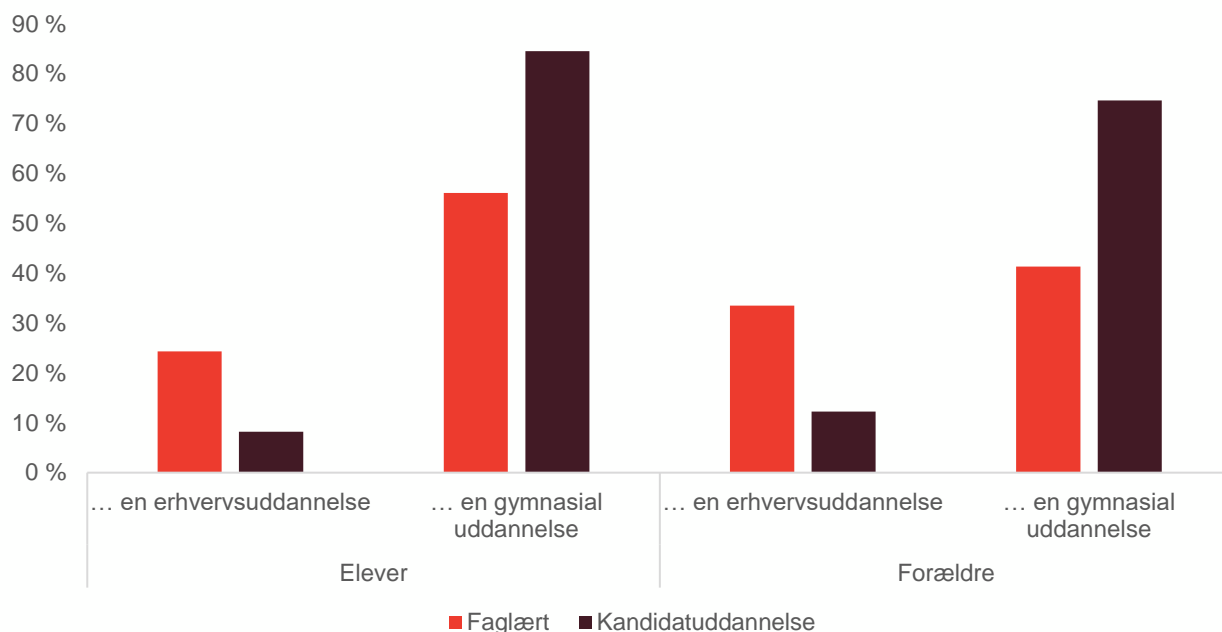
Tre ud af fire forældre med en kandidatuddannelse (75 pct.), kan i høj grad forestille sig at anbefale en gymnasial uddannelse til deres barn, jf. figur 4³. Omvendt kan ca. en ud af ti forældre med en kandidatuddannelse (12 pct.) i høj grad forestille sig at anbefale en erhvervsuddannelse.

En ud af tre faglærte forældre (34 pct.), kan i høj grad forestille sig at anbefale en erhvervsuddannelse til deres barn. Til gengæld er der også 41 pct. af de faglærte forældre, der i høj grad kan forestille sig at anbefale en gymnasial uddannelse til deres barn. Faglærte forældre kan altså i langt højere grad forestille sig at anbefale en gymnasial uddannelse til deres barn, end forældre med en kandidatuddannelse kan forestille sig at anbefale en erhvervsuddannelse til deres barn.

Størsteparten af eleverne, der har forældre med en kandidatuddannelse, kan i høj grad (85 pct.) forestille sig at læse en gymnasial uddannelse. Elever med faglærte forældre er derimod ikke lige så tilbøjelige til at vælge den samme uddannelsesvej som deres forældre. Det er nemlig kun hver fjerde elev med faglærte forældre (24 pct.), der i høj grad kan forestille sig at starte på en erhvervsuddannelse. Til sammenligning kan 56 pct. af eleverne med faglærte forældre i høj grad forestille sig at starte på en gymnasial uddannelse. Så selv for gruppen af elever med faglærte forældre er andelen af elever, der i høj grad kan forestille sig at starte på en gymnasial uddannelse, større end andelen af forældre, der vil anbefale deres barn det.

³ Se bilaget for opdeling på ufaglært, faglært, erhvervsakademi, professions- og universitetsbachelor og kandidatuddannelse.

Figur 4 // Andel, der i høj grad kan forestille sig at starte på/anbefale ... Fordelt efter forældres uddannelse

Kilde: egne beregninger på baggrund af registerdata fra Danmarks Statistik og en spørgeskemaundersøgelse af DST Survey for DEA
 Anm.: N = 4.687 elever og 7.652 forældre. Figuren er for eleverne fordelt efter deres forældres højeste fuldførte uddannelse. For forældrene er figuren fordelt efter deres egen højeste fuldførte uddannelse.

En typisk elev, der bor i Jylland og har fx kandidatuddannede forældre, kan i højere grad forestille sig at starte på en erhvervsuddannelse end en typisk elev med kandidatuddannede forældre, der bor på Sjælland

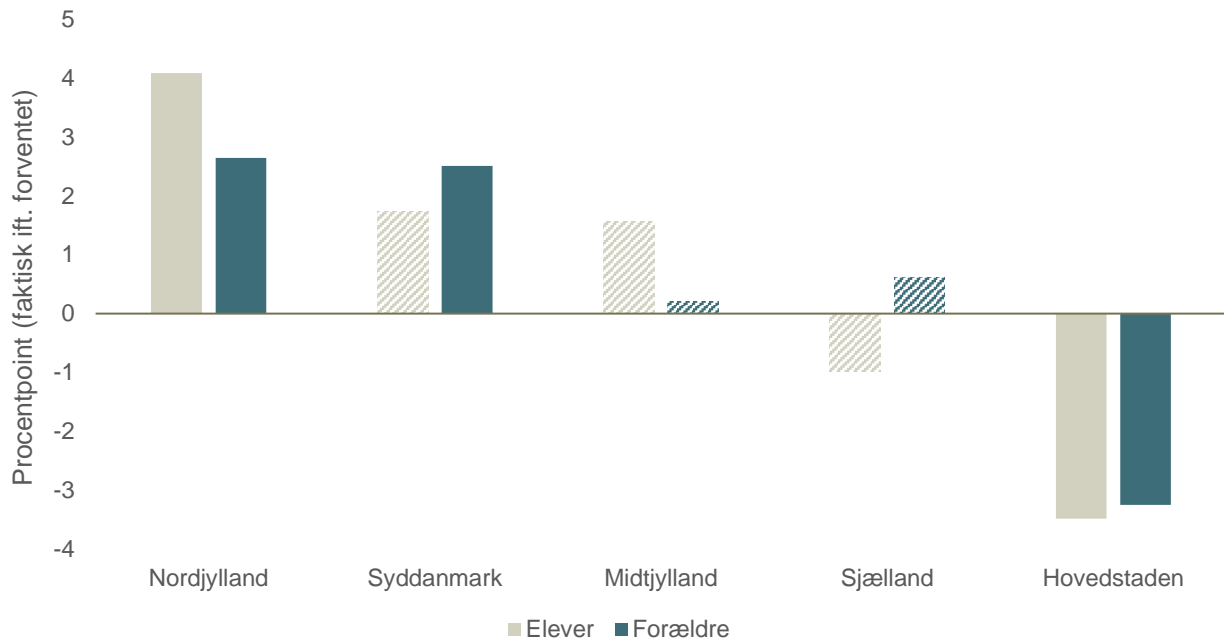
Som vi så i figur 4, er der forskel på, hvilke elever og forældre der i høj grad kan forestille sig hhv. at starte på og at anbefale en erhvervsuddannelse til deres barn fordelt efter forældrenes uddannelse. Elever med kandidatuddannede forældre er fx mindre tilbøjelige til at overveje at starte på en erhvervsuddannelse end elever med faglærte forældre. En anden iøjnefaldende forskel, når vi kigger på uddannelsesvalg, er geografi. Fx læser hver tredje ung i Lemvig Kommune en erhvervsuddannelse, mens det i Gentofte Kommune kun er 5 pct. (CEVEU 2022).

En del af den geografiske forskel er drevet af, at forældrenes gennemsnitlige uddannelseslængde i kommunerne varierer, da fx unge med faglærte forældre i højere grad vælger en erhvervsuddannelse. Dog kan vi i vores undersøgelse vise, at der også er geografisk forskel på, hvor mange elever og forældre der kan forestille sig hhv. at vælge eller at anbefale en erhvervsuddannelse, når vi tager højde for forskelle i forældrenes uddannelsesniveau, jf. figur 5.

I Region Hovedstaden kan 11 pct. af eleverne i høj grad forestille sig at starte på en erhvervsuddannelse. Det er 3,5 procentpoint færre end vi ville forvente, hvis vi alene skulle forudsige det på baggrund af de unges forældres uddannelsesniveau. Omvendt kan 22 pct. af eleverne – 4,1 procentpoint flere end forventet – i Region Nordjylland i høj grad forestille sig det samme. Elever, der bor i Region Nordjylland, er altså mere tilbøjelige til at forestille sig, at de vil starte på en erhvervsuddannelse, ift. elever i Region Hovedstaden, når vi sammenligner elever, hvor forældrene har samme uddannelsesniveau.

Vi ser det samme mønster ift., hvor tilbøjelige forældrene er til at anbefale en erhvervsuddannelse til deres barn. I Region Hovedstaden er der færre end forventet, der kan forestille sig at anbefale en erhvervsuddannelse. I Region Nordjylland og Region Syddanmark er der flere end forventet.

Figur 5 // Hvor mange flere end forventet kan forestille sig at starte på/anbefale en erhvervsuddannelse? Fordelt efter regioner

Kilde: egne beregninger på baggrund af registerdata fra Danmarks Statistik og en spørgeskemaundersøgelse af DST Survey for DEA
 Anm.: N = 4.644 elever og 7.610 forældre. De skraverede søjler er ikke signifikante på et 10-procentssignifikansniveau. Den forventede andel er for eleverne beregnet på baggrund af viden om de unges forældres uddannelsesniveau. For forældrene er den beregnet på baggrund af deres eget uddannelsesniveau.

05

**Information om
erhvervsuddannelserne gør ikke, at
elever får mere lyst til at læse en**

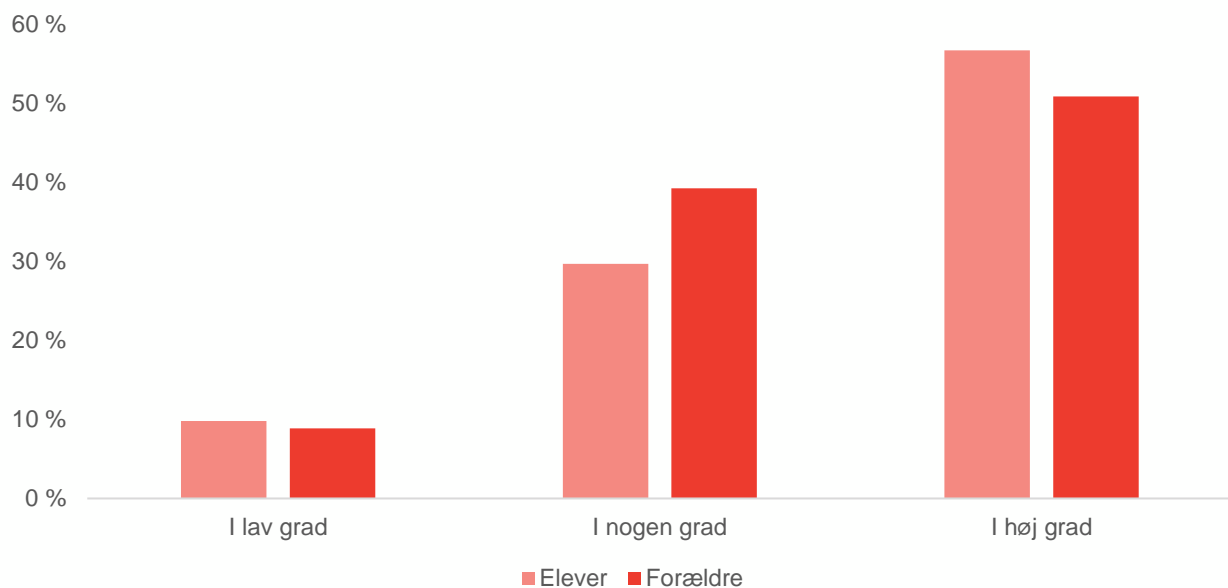
Information om erhvervsuddannelserne gør ikke, at elever får mere lyst til at læse en

De unge mener ikke selv, at de mangler viden om ungdomsuddannelserne

Det lader ikke til, at de unge mangler information om ungdomsuddannelserne. Kun 10 pct. af eleverne oplever, at de ikke ved nok om ungdomsuddannelserne til at træffe et valg, mens 57 pct. mener, at de i høj grad ved nok, jf. figur 6. Det er heller ikke tilfældet for pigerne, som i mindre grad end drengene søger ind på erhvervsuddannelserne⁴.

Der er også en stor andel af forældrene, der oplever at vide nok om ungdomsuddannelserne til at anbefale en til deres barn. Andelen er dog lidt mindre end blandt eleverne. 51 pct. af forældrene svarer, at de i høj grad ved nok, mens 9 pct. mener, at de i lav grad ved nok om ungdomsuddannelserne til at kunne anbefale en ungdomsuddannelse til deres barn.

Figur 6 // I hvilken grad vurderer du, at du ved nok om uddannelserne til at kunne træffe et valg om/anbefale en ungdomsuddannelse?

Kilde: egne beregninger på baggrund af registerdata fra Danmarks Statistik og en spørgeskemaundersøgelse af DST Survey for DEA
Anm.: N = 4.692 elever og 7.741 forældre.

Når det kommer til forældrene og deres opfattelse af, om de ved nok om ungdomsuddannelserne til at anbefale en uddannelse til deres barn, er det især ufaglærte og faglærte forældre, der føler sig udfordret, jf. figur 7. Lidt færre end 40 pct. af de ufaglærte eller faglærte forældre oplever, at de i høj grad ved nok om ungdomsuddannelserne til at anbefale en uddannelse til deres barn. Tallet er markant højere for forældre med

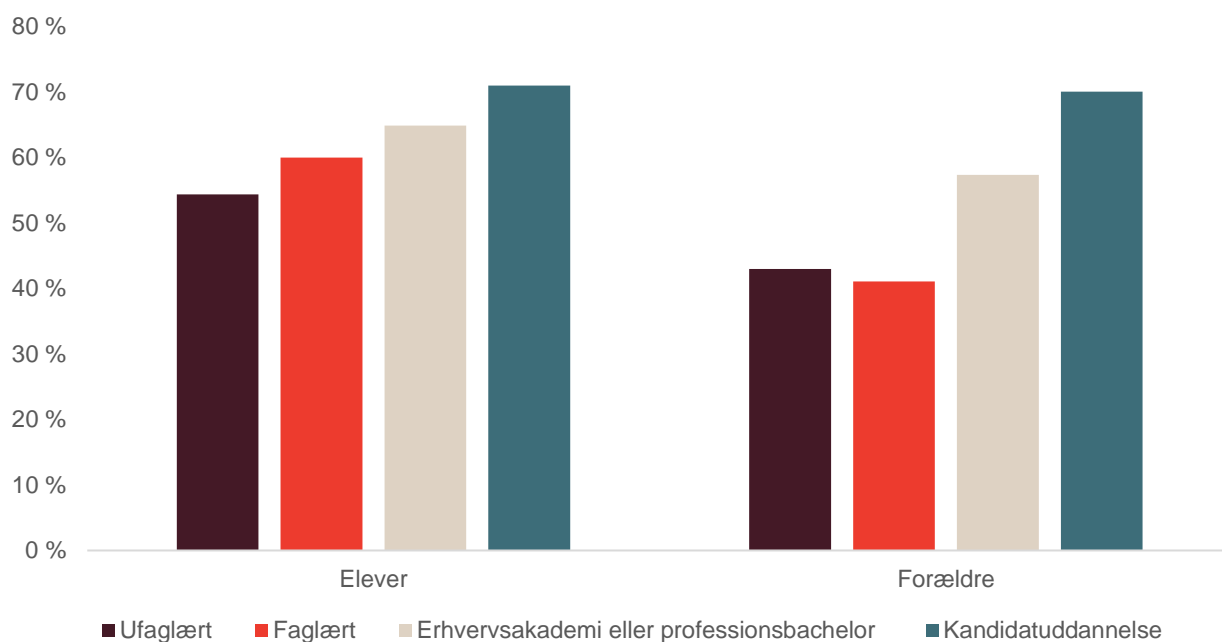
⁴ Der er ingen væsentlige forskelle på elevernes svar, når vi deler dem op på køn, jf. figur 13 i bilaget.

en videregående uddannelse. Her oplever op mod 70 pct. af forældrene, at de i høj grad ved nok om ungdomsuddannelserne til at anbefale en uddannelse til deres barn.

Vi understreger imidlertid, at vi ikke har spurgt ind til, hvilken viden, det er, at de oplever at have. Så vi ved fx ikke, hvor meget forældre med en videregående uddannelse, der i meget høj grad vil anbefale deres barn at starte på en gymnasial uddannelse, reelt ved om erhvervsuddannelserne. Men fordi de måske ved nok om de gymnasiale uddannelser, som de foretrækker for deres barn, oplever de, at de ved nok til at kunne anbefale en uddannelse.

Forskellen på tværs af forældrenes uddannelsesnivea er dog væsentlig mindre blandt børnene. 48-52 pct. af børnene med ufaglærte eller faglærte forældre svarer, at de i høj grad oplever at vide nok om uddannelserne til at træffe et valg. Det samme gælder for 57-63 pct. af dem, der har forældre med en videregående uddannelse. Den mindre forskel blandt børnene kan være et udslag af, at eleverne i højere grad også modtager information om ungdomsuddannelserne fra andre end deres forældre, fx fra skolen, venner m.m.

Figur 7 // Andel, der i høj grad mener, at de ved nok om uddannelserne til at træffe et valg om/anbefale en ungdomsuddannelse. Fordelt efter forældres uddannelse

Kilde: egne beregninger på baggrund af registerdata fra Danmarks Statistik og en spørgeskemaundersøgelse af DST Survey for DEA
Anm.: N = 4.674 elever og 7.686 forældre. Figuren er for eleverne fordelt efter deres forældres højeste fuldførte uddannelse. For forældrene er figuren fordelt efter deres egen højeste fuldførte uddannelse.

Unge, der forestiller sig at starte på en erhvervsuddannelse, oplever at vide mindre om ungdomsuddannelserne end dem, der forestiller sig at starte på en gymnasial uddannelse

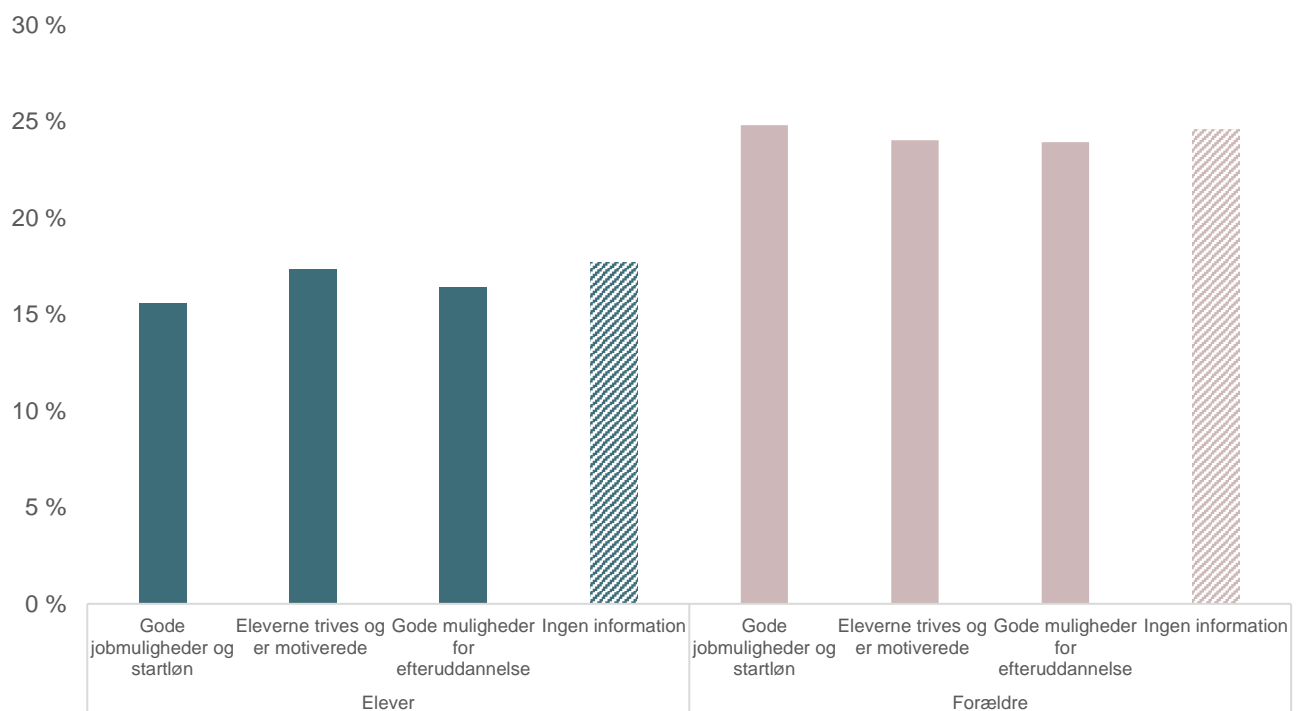
De unge svarer altså, at de oplever, at de ved nok om ungdomsuddannelserne til at træffe et valg om uddannelse. Men det er ikke ensbetydende med, at de har tilstrækkelig information om erhvervsuddannelserne. Vi kan nemlig se en forskel på de unges viden ift., hvilken ungdomsuddannelse de forestiller sig at starte på.

Hvor 72 pct. af dem, der vil starte på en gymnasial uddannelse, oplever at vide nok om uddannelserne til at træffe et valg, gælder det kun for 51 pct. af dem, der vil starte på en erhvervsuddannelse⁵. Det kunne tyde på, at de unge generelt oplever at vide mere om de gymnasiale uddannelser end om erhvervsuddannelserne, og det gør det interessant at undersøge, om positiv information om erhvervsuddannelserne kan få flere til at overveje at starte på en.

For at undersøge, om det er tilfældet, har vi inddelt de unge og deres forældre i fire lige store grupper, som hver har fået præsenteret en tekst om ungdomsuddannelserne i deres spørgeskema. Tre af grupperne er blevet præsenteret for en tekst med relevant information om erhvervsuddannelserne – hhv. om elevernes sociale trivsel, jobmuligheder efter endt uddannelse og muligheder for at læse videre efterfølgende. Den sidste gruppe har fået at vide, hvor mange unge der starter på en ungdomsuddannelse.

Vi kan dog se, at hverken de unge eller deres forældre får mere lyst til at læse en erhvervsuddannelse eller at anbefale en, hvis vi giver dem relevant information om erhvervsuddannelserne, jf. figur 8. De får hverken mere lyst til at starte på en erhvervsuddannelse eller til at anbefale en, når vi fortæller dem, at 1) erhvervsuddannelserne giver gode jobmuligheder og startløn, 2) eleverne trives og er motiverede på erhvervsuddannelserne, eller 3) der er gode muligheder for at læse videre med en erhvervsuddannelse.

Figur 8 // Andel der i høj grad kan forestille sig at starte på/anbefale en erhvervsuddannelse. Fordelt efter hvilken information de har fået

Kilde: egne beregninger på baggrund af registerdata fra Danmarks Statistik og en spørgeskemaundersøgelse af DST Survey for DEA
 Anm.: N = 4.705 elever og 7.706 forældre. Den skraverede søjle er den gruppe, der får en mere generel information om ungdomsuddannelserne.

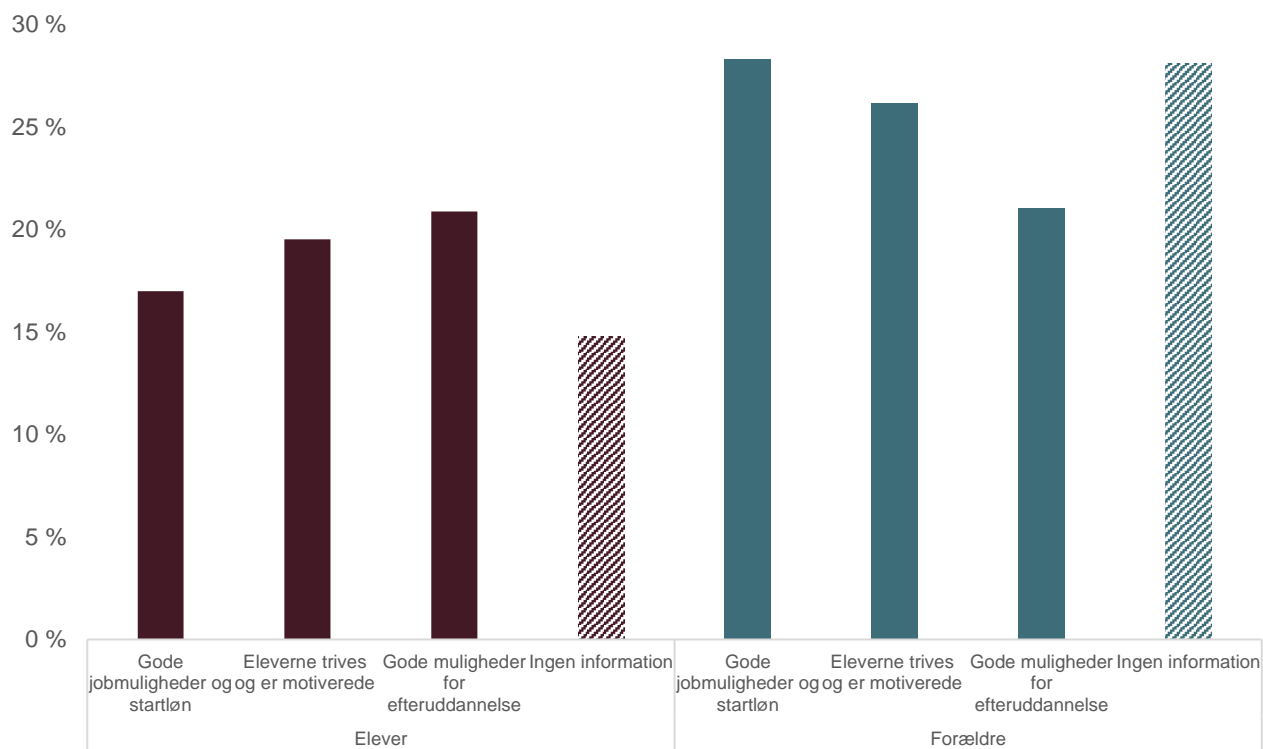
⁵ Se bilaget.

Det kan dog også afspejle, at vi spørger de unge i 9. klasse, hvor mange af dem har besluttet sig for, hvilken ungdomsuddannelse de vil starte på, og at deres valg på dette tidspunkt ikke kan blive påvirket af, at vi giver dem relevant information om erhvervsuddannelserne.

Hvis vi kun betragter den lille gruppe elever, der ikke oplever at vide nok om ungdomsuddannelserne, er der en større andel af dem, der svarer, at de i høj grad kan forestille sig at starte på en erhvervsuddannelse, hvis de får relevant information om erhvervsuddannelserne.

17-21 pct. kan i høj grad forestille sig at starte på en erhvervsuddannelse, hvis de får information om nogle positive aspekter af erhvervsuddannelserne, jf. figur 9. Samtidig er det kun 15 pct. i denne gruppe, der ikke får nogen information, der i høj grad kan forestille sig det samme. Disse forskelle er dog ikke signifikante, og vi kan derfor ikke entydigt konkludere, at information ændrer ved deres sandsynlighed for at ville starte på en erhvervsuddannelse.

Figur 9 // Andel, der i høj grad kan forestille sig at starte på en erhvervsuddannelse. Fordelt efter hvilken information de har fået. Kun inkl. elever og forældre, der i lav grad vurderer, at de ved nok om uddannelserne til at træffe et valg om/anbefale en ungdomsuddannelse

Kilde: egne beregninger på baggrund af registerdata fra Danmarks Statistik og en spørgeskemaundersøgelse af DST Survey for DEA
 Anm.: N = 459 elever og 680 forældre. Den skraverede søjle er den gruppe, der får en mere generel information om ungdomsuddannelserne.

06

Data og metode

Data og metode

Analysen er baseret på data fra en spørgeskemaundersøgelse gennemført af Danmarks Statistik for DEA samt registerdata fra Danmarks Statistik.

Spørgeskemaet omhandler unges valg af ungdomsuddannelse og er sendt ud til både elever og forældre. Det består af et "informationseksperiment" og en række spørgsmål relateret til valg af ungdomsuddannelse og forældres vejledning i forbindelse med deres børns valg af ungdomsuddannelse. Inden vi færdiggjorde spørgeskemaet, gennemførte vi otte pilottest af spørgeskemaet med elever i 9. og 10. klasse, hvorefter vi justerede spørgeskemaet.

Informationseksperimentet har til formål at undersøge, om vi ved hjælp af relevant og positivt ladet information om erhvervsuddannelserne kan rykke unges og forældres lyst til hhv. at starte på og anbefale en erhvervsuddannelse (inkl. EUX). Respondenterne er i informationseksperimentet blevet tilfældigt inddelt i fire grupper. Tre af grupperne er stimuligrupper, som modtager information om erhvervsuddannelserne, mens den sidste gruppe udgør en kontrolgruppe, som modtager neutral information om ungdomsuddannelserne generelt.

De fire grupper har fået følgende information:

"Erhvervsuddannelserne er én mulig uddannelsesvej. Elever, der vælger en erhvervsuddannelse, behøver ikke at være sikre på, hvad de vil arbejde med resten af livet. Erhvervsuddannelserne giver gode muligheder for videre uddannelse."

- Stimuligruppe 1

"Erhvervsuddannelserne er én mulig uddannelsesvej. På erhvervsuddannelserne trives eleverne i høj grad med det, de laver, og er motiverede for at gå på erhvervsuddannelserne."

- Stimuligruppe 2

"Erhvervsuddannelserne er én mulig uddannelsesvej. Erhvervsuddannelserne giver gode jobmuligheder direkte efter endt uddannelse, god startløn og gode muligheder for en karriere som selvstændig."

- Stimuligruppe 3

"Erhvervsuddannelserne er én mulig uddannelsesvej. En anden mulighed er en gymnasial uddannelse. Samlet starter 92 pct. på en ungdomsuddannelse."

- Kontrolgruppe

Spørgeskemaet er blevet sendt ud via Offentlig Digital Post⁶ til 26.000 elever i 9. klasse og 26.000 forældre til elever i 9. klasse⁷. Halvdelen har modtaget spørgeskemaet i foråret i 2023, og den anden halvdel i

⁶ Personer udtrukket i stikprøven, som ikke har Offentlig Digital Post, har fået undersøgelsen tilsendt via brev.

⁷ Hvor der var et match med eleven. Dvs. at hvis en forælder har modtaget undersøgelsen, vil deres barn i 9. klasse også have modtaget undersøgelsen.

efteråret i 2023. Heraf har 5.123 (4.661) elever og 8.025 (7.666) forældre udfyldt *(alle)* spørgsmålene, og i 2.427 familier har både barn og forældre udfyldt alle spørgsmålene. Danmarks Statistik benytter bl.a. befolkningsregisteret til at sikre, at den tilfældige stikprøve er repræsentativ ift. populationen.

Vi kobler respondenterne i undersøgelsen med registerdata fra Danmarks Statistik. Det gør vi for at undersøge, om der er nogen sammenhæng mellem respondenternes karakteristika, og hvordan de svarer på spørgeskemaet. For eleverne ser vi bl.a. på køn og deres forældres højeste fuldførte uddannelse, mens vi for forældrene ser på uddannelsesniveau og deres barn i 9. klasses køn.

I analysen angiver "I lav grad", at respondenterne har svaret enten "*I meget lav grad*" eller "*I lav grad*" på spørgsmålet. På samme vis angiver "I høj grad", at respondenterne enten har svaret "*I høj grad*" eller "*I meget høj grad*" på spørgsmålet.

07

Litteraturliste

Litteraturliste

Arbejderbevægelsens Erhvervsråd. (2021). *Danmark mangler 99.000 faglærte i 2030.*

Arbejderbevægelsens Erhvervsråd. (2023). *Rekordmange studenter er uden uddannelse fem år efter gymnasiet.*

BUVM. (2014). *Aftale om bedre og mere attraktive erhvervsuddannelser.*

CEVEU. (2022). *Optag og fuldførelse på erhvervsuddannelserne.*

Danmarks Statistik. (2023). *Rekordlavt optag på erhvervsuddannelserne.*

EVA. (2018). *Unge oplevelse af valg og vejledning.*

EVA. (2019). *Uddannelsesvalg i 9. Klasse. Unge vej mod ungdomsuddannelse.*

EVA. (2021). *Unge valgproces og start på ungdomsuddannelse. Unge veje mod ungdomsuddannelse.*

Institut for Menneskerettigheder. (2024). *Hver syvende elev på erhvervsskoler oplever uønsket seksuel opmærksomhed.*

Regeringen. (2023). *Forberedt på fremtiden 2. Frihed og Fordybelse – et kvalitetsprogram for folkeskolen.*

Tænk tanken DEA. (2022). *Læringer fra indsatser rettet mod erhvervsuddannelserne.*

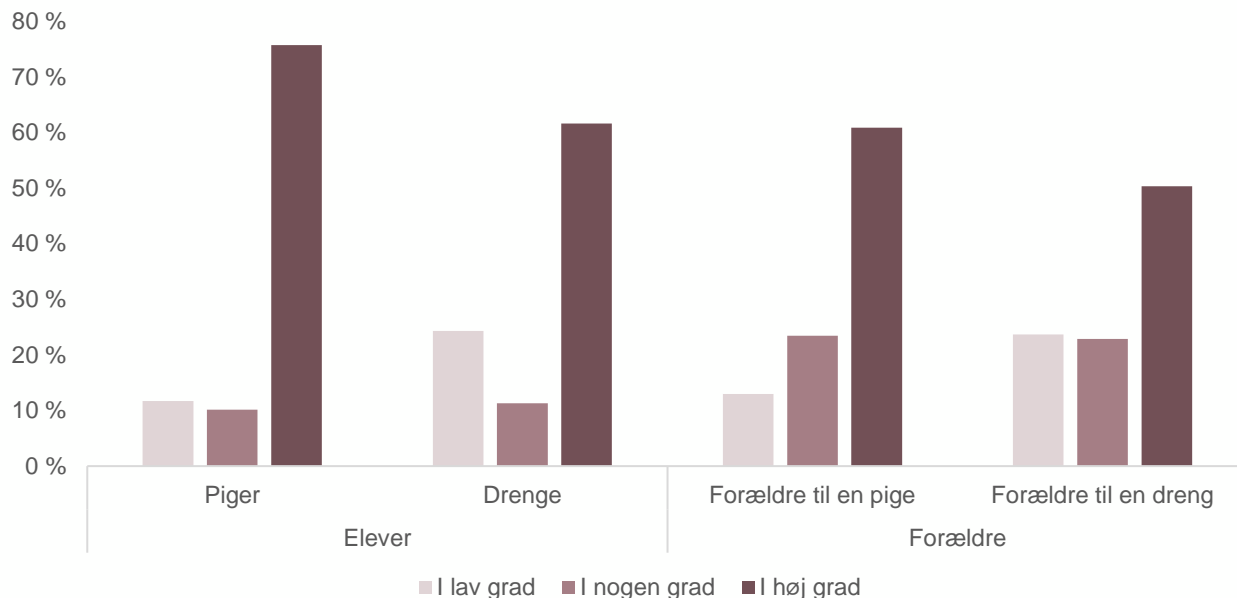
VIVE. (2019). *Danske unges uddannelsesforventninger – Med særligt fokus på unge fra kortuddannede hjem.*

08

Bilag

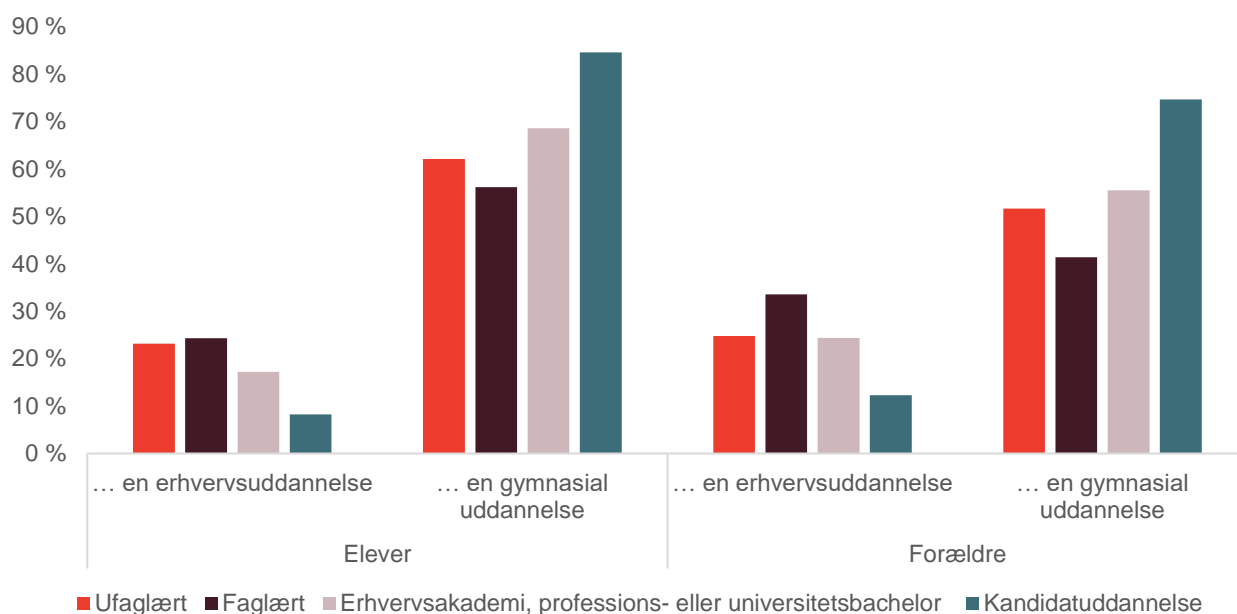
Bilag

Figur 10 // I hvilken grad kan du forestille dig at starte på/anbefale en gymnasial uddannelse?

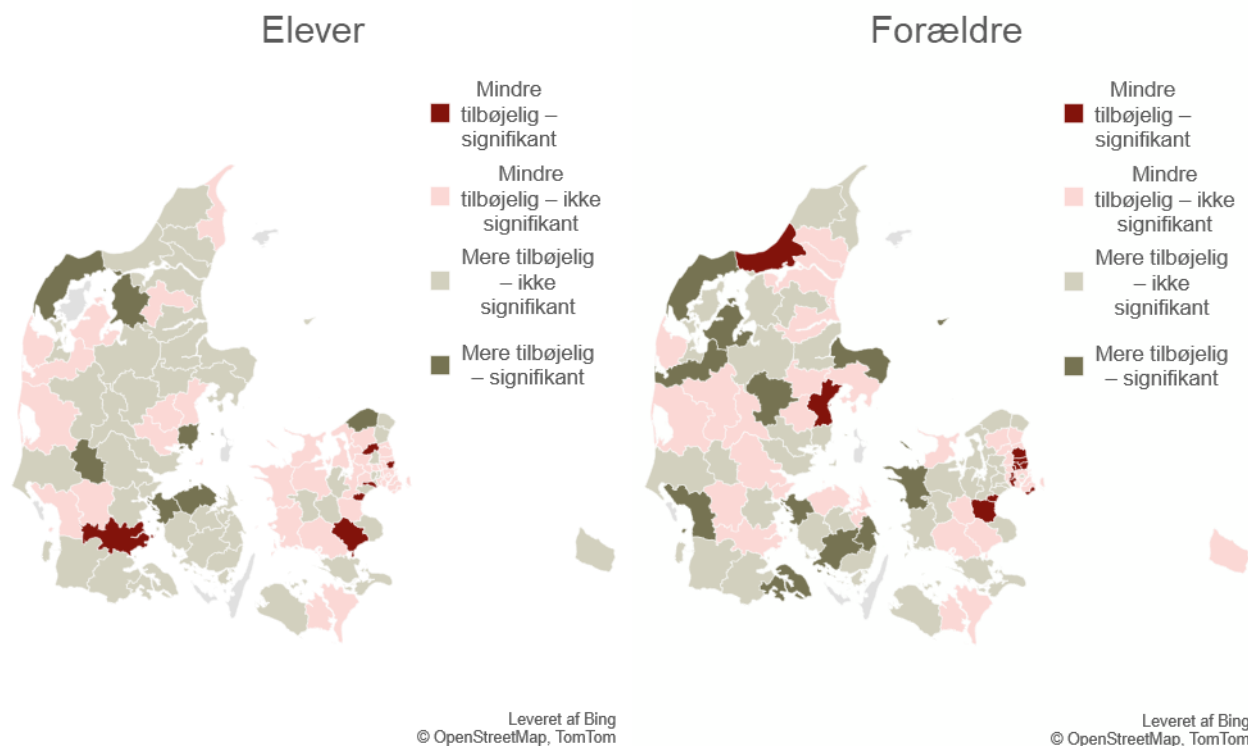
Kilde: egne beregninger på baggrund af registerdata fra Danmarks Statistik og en spørgeskemaundersøgelse af DST Survey for DEA
 Anm.: N = 4.703 elever og 7.546 forældre. Ift. forældrene ser vi på det køn, som deres barn i 9. klasse har. Forældrene frasorteres, hvis de har flere børn med forskellige køn i 9. klasse.

Figur 11 // Andel, der i høj grad kan forestille sig at starte på/anbefale ... Fordelt efter forældrenes uddannelse

Kilde: egne beregninger på baggrund af registerdata fra Danmarks Statistik og en spørgeskemaundersøgelse af DST Survey for DEA
 Anm.: N = 4.687 elever og 7.652 forældre. Figuren er for eleverne fordelt efter deres forældres højeste fuldførte uddannelse. For forældrene er figuren fordelt efter deres egen højeste fuldførte uddannelse.

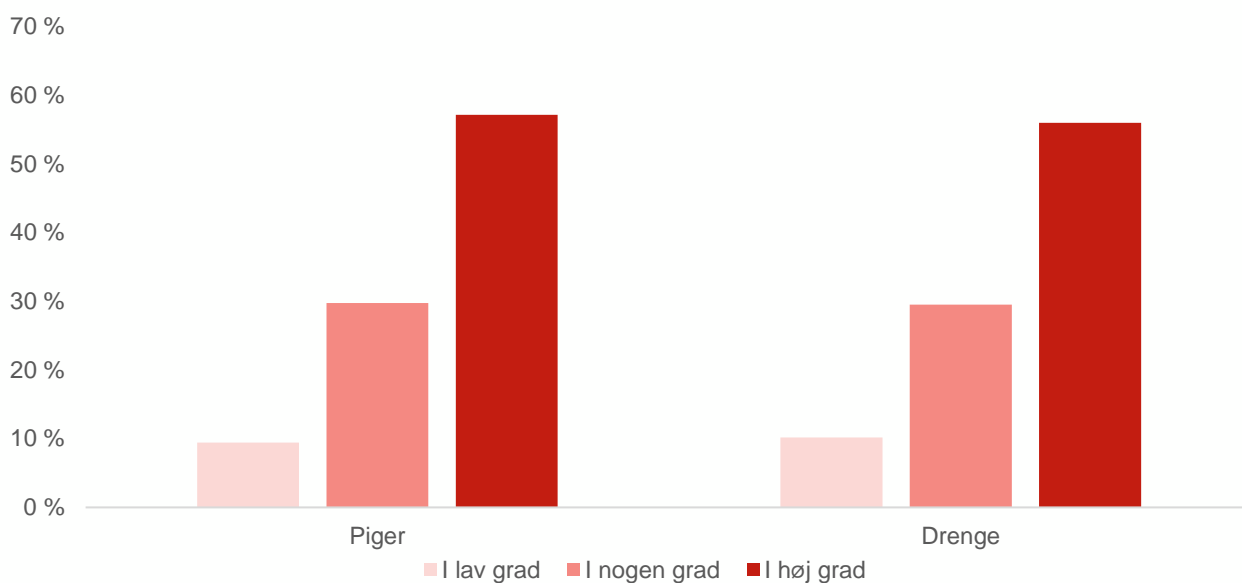
Figur 12 // Tilbøjelighed til at vælge/anbefale en erhvervsuddannelse ift., hvad vi forventer på baggrund af forældrenes uddannelse

Kilde: egne beregninger på baggrund af registerdata fra Danmarks Statistik og en spørgeskemaundersøgelse af DST Survey for DEA

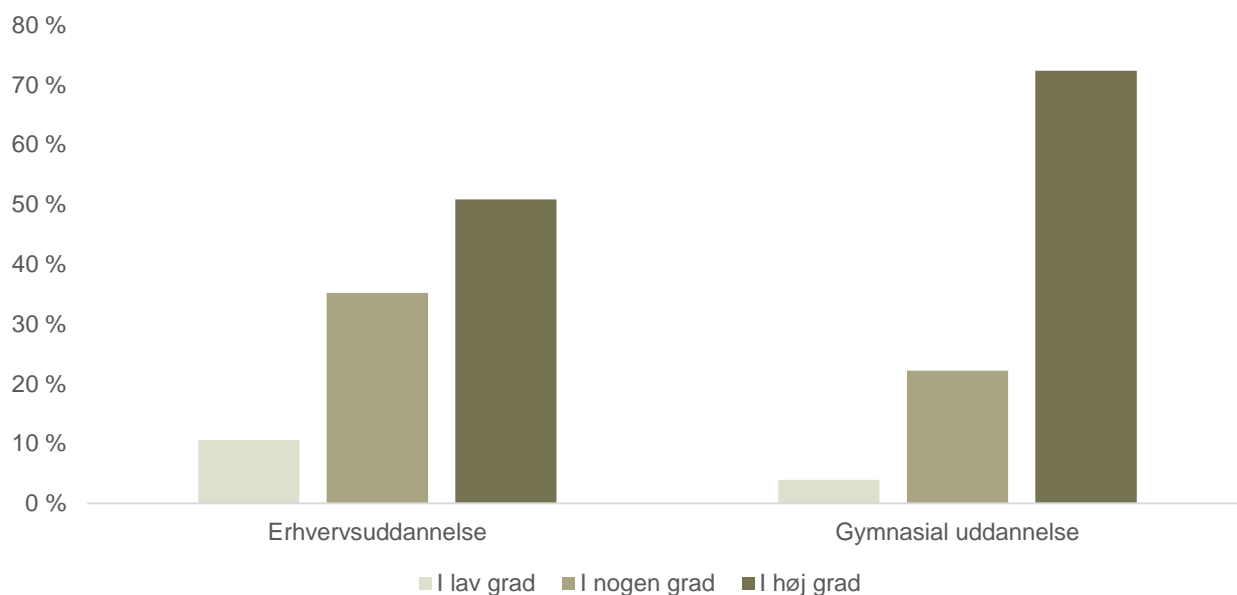
Anm.: $N = 4.614$ elever og 7.584 forældre. Figuren tager udgangspunkt i spørgsmålene "I hvor høj grad kan du forestille dig at starte på en erhvervsuddannelse?" og "I hvor høj grad kan du forestille dig at anbefale en erhvervsuddannelse?". Vi tager udgangspunkt i andelen af elever og forældre, der svarer "I lav grad" eller "I meget lav grad" på disse spørgsmål, for at have flest mulige kommuner med og undersøger, hvor stor forskel der er mellem de faktiske andele og de forventede andele på baggrund af forældrenes uddannelsesniveau. Vi tester, om der er en forskel mellem de forventede og de faktiske værdier på et 10-procentssignifikansniveau.

Figur 13 // I hvilken grad vurderer du, at du ved nok om uddannelserne til at kunne træffe et valg om ungdomsuddannelse?

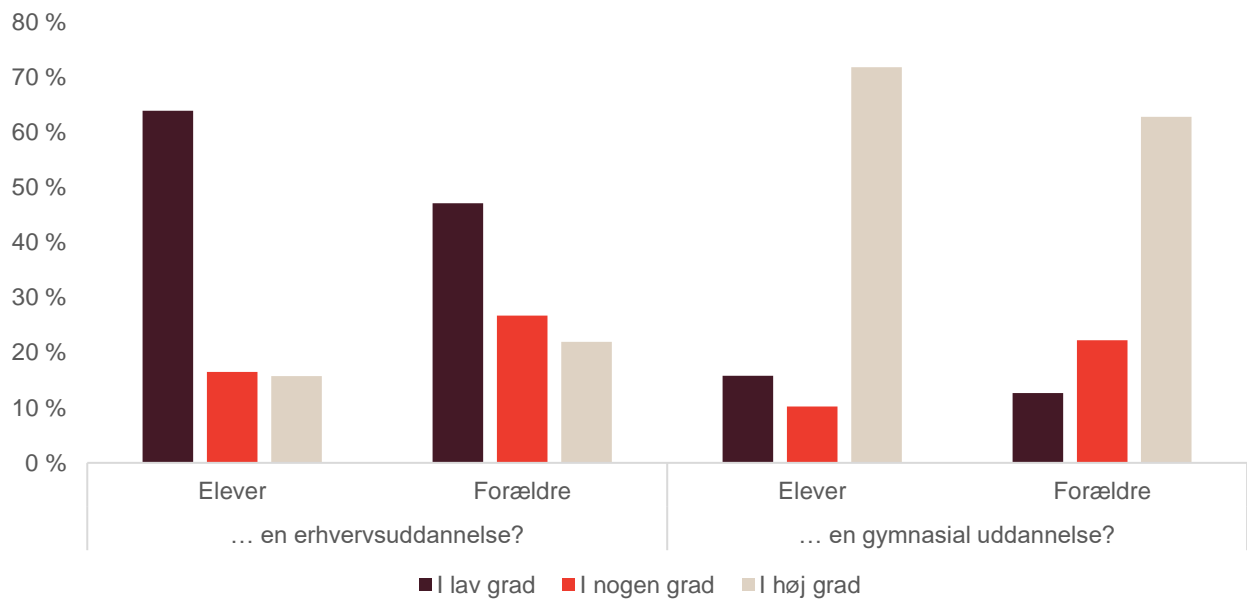
Kilde: egne beregninger på baggrund af registerdata fra Danmarks Statistik og en spørgeskemaundersøgelse af DST Survey for DEA
Anm.: N = 4.692 elever.

Figur 14 // I hvilken grad vurderer du, at du ved nok om uddannelserne til at træffe et valg? For unge, der i høj grad kan forestille sig at starte på hhv. en erhvervsuddannelse og en gymnasial uddannelse

Kilde: egne beregninger på baggrund af registerdata fra Danmarks Statistik og en spørgeskemaundersøgelse af DST Survey for DEA
Anm.: N = 2.635 elever. "Erhvervsuddannelse" er den gruppe elever, der svarer, at de i høj grad eller meget høj grad kan forestille sig at starte på en erhvervsuddannelse. "Gymnasial uddannelse" er den gruppe elever, der svarer, at de i høj grad eller meget høj grad kan forestille sig at starte på en gymnasial uddannelse.

Figur 15 // I hvilken grad kan du forestille dig at starte på/anbefale ... Kun inkl. familiematch

Kilde: egne beregninger på baggrund af registerdata fra Danmarks Statistik og en spørgeskemaundersøgelse af DST Survey for DEA

Anm.: N = 2.427 elever og 2.427 forældre. Datagrundlaget dækker knap 40 pct. af besvarelserne, hvor der er et familiematch. Dvs. hvor både den unge og en af den unges forældre har udfyldt spørgeskemaet.

DEA

Tænk tanken DEA
Fiolstræde 44
1171 København K
www.dea.nu